

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת שמות כ"ג טבת ה'תשע"ג | גליון 536

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

אמונה בצדקת הדרך

"וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן" (ב). משה עבד את פרעה כשמונה עשרה שנה בברחו... ויהיה הבחור הולך ובא עימם ויהיה המלך והשרים וכל חיל המלחמה את הבחור כי רב ויקיר הוא, וקומתו כארוז ופניו כצאת השמש וכוח גבורתו כארי ויהי יועץ למלך... ויהי מקץ תשע שנים ויחלה המלך את חוליו אשר ימות בו... וימירו ויפשיטו איש לבושו וישליכו ארצה, ויעשו במה גדולה ויושיבו עליה את משה ויתקעו בשופרות ויאמרו: יחי המלך! יחי המלך!

יש להבין, מדוע נשלח משמים רבנו לארץ כוש והיה מלך על יושבי הארץ? אלא מובא במדרש (ילקוט שמות ב) "אֲכָן נֹדַע הַדְּבָר" (ב. יד.), מלמד שהיה משה מזהרה, מה ראה הקדוש ברוך הוא לשעבד את ישראל יותר מכל האומות. עד שבאו דתן ואבירם שעשו בו דלטוריא. הלכו ואמרו לפרעה: מבהה הוא על פורפירא שלך ועל עטרה שלך! אמר להם: יערב לו! אמרו: הוא מסייע לשונאים! מיד ביקש להרגו.

ועוד כתוב במדרש (שם): "והנה שני אנשים עבדים נצים" (ב. יג.), אמר רבי אבהו: שהיו עקבותיהן מוציאים ניצוצין. "וַיִּבְרַח מֹשֶׁה וַיֵּאמֶר אֲכָן נֹדַע הַדְּבָר", אומר היה משה לפני הקדוש ברוך הוא: ריבוננו של עולם, מפני מה זאת האומה משתעבדת יותר מכל האומות שיש בעולם? אכן נודע הדבר החטאה הזאת, שלא על חנם משתעבדים.

ראה משה רבנו את מעשיהם הנלוזים של דתן ואבירם בהתקוטטותם התמידית עד כדי שהיו עקבותיהן מוציאים ניצוצין. חש על בשרו את מלשינותם הנפשעת על מעשה שהיה לטובת אחיהם. מעשים אלו גרמו למשה רבנו להצדיק את הגלות על בני ישראל ולהבין שלא על חנם משתעבדים, ולבו פג מלהאמין בגאולתם. וזאת מודעת, כי בדבר שאין אדם מאמין בו, אינו מסוגל לפעול בו כלום. התעורר אפוא חשש, כי בני ישראל ישקעו בגלות משום שגואלם המיועד - משה רבנו, מסופק בדבר אם תתכן כלל גאולה לעם.

אי לכך, הגלה הקדוש ברוך הוא את משה רבנו לארץ כוש, והתגלגלו הדברים כך עד שהעמידו אותו מלך עליהם. וזאת כדי שידע את לב העם ותהלוכותיו, ולאחר שינהל וימלוך על אומה אחרת, ויכיר את פנימיותם של אנשי ארצו - או אז ייווכח משה רבנו כי הפשוט שביהודים טוב מן הגוי המלומד והמתורבת. ומתוך כך, ינחם על מחשבתו הראשונה, וישוב להאמין בליבו ולייחל לגאולה.

יש כאן מוסר השכל גדול מאוד, כי בלתי ניתן לפעול שום דבר, וזאת אמונה חזקה איתנה. מעשה באחד מהנשיאים הגדולים בעולם, שאביו היה סנדלר. ביום שמינוהו לנשיא ברוב עם ובכבוד רב, עמד אחד האנשים החשובים במדינה ואמר בקול מלא קנאה וצרות עין 'רציתי להזכיר לך כבוד הנשיא, שאני נועל את הנעליים שהכין אבך, ויש עוד בסביבתנו אנשים חשובים אשר נועלים נעליים מתוצרתו... האנשים שעמדו סביבו נבוכו, כולם הפנו מבטם אל המועמד להיות נשיא ברגעים הקרובים, ציפו לשמוע כיצד יגיב על הדברים המשפילים. אלא שהנשיא הצטחק מעט ואמר בנחת ובשלווה 'אני מודה לך שהזכרת לי את מעשיו של אבי, אבי היה הסנדלר המומחה והטוב ביותר, את מה שעשה ביצע תמיד בשלמות, בנאמנות ובאמונה! ותוצרתו הייתה בהתאם. אף אני אשתדל להיות נאמן במלאכתי, מאמין בדרכי, כפי שאבי היה נאמן במסירות למלאכתו ומאמין ביכולתו... אדם המאמין בצדקת דרכו מסוגל לפעול בה פעמים שהאדם המוכשר ביותר והמושלם בכל מיני המעלות, אינו מסוגל לעשות את מה שפועל האיש הפשוט והמאמין.

דברי הימים

רעש אדמה הגדול בעיר צפת

כד טבת בתקצ"ז (1837)

העיר צפת ידעה בהיסטוריה שלה מספר רעידות אדמה, אך הרעידה שהותירה את רישומה העז ביותר ונזכרה לדורות התרחשה בשבת קודש יום כ"ד לחודש טבת תקצ"ז. בשעת המנחה, הרעידה רעידת אדמה עצומה את העיר צפת ואת שכנתה העיר טבריה. חוקרים מעריכים כי עוצמת הרעש התקרב אז ל-7 דרגות בסולם ריכטר. ההרס והחורבן היו עצומים, בתי הרובע היהודי בצפת, שהיו בנויים במדורג, קרסו זה על גבי זה, על יושביהם. גלי ים גבוהים שעלו מהכנרת, הציפו את הרובע היהודי שבעיר התחתונה. אלפי תושבים מצאו את מותם, ביניהם יהודים רבים.

מסופר על הרה"ק רבי אברהם זוב מאברייטש זצוק"ל מחבר הספר 'בת עין', ששהה באותה עת בבית הכנסת, הוא הורה למתפללים להתכנס בחצוי האחד של בית הכנסת ולאחוז באבנטו, ואכן באורח נס התמוטטה התקרה רק בחצוי הריק של בית הכנסת, והמתפללים יצאו ללא פגע.

בעקבות הרעש, העיר עזבו יהודים רבים את המקום. בעיר נותרו כ-1500 יהודים בלבד, שהקימו את בית-הכנסת 'סוכת שלום', וחרטו על כתליו את שמות הנספים ברעש האדמה. מאידך, היו יהודים אחרים, שבאו להשתקע בצפת, בעקבות רעידת האדמה, בהאמינים כי זהו סימן לחבלי משיח שיגיע בקרוב. מסופר, כי כאשר הגיעה לאוזני הגאון ה'חתם סופר' זצוק"ל השמועה על רעידת האדמה, ערך הספד להרוגי רעידת האדמה בישיבתו בפרשבורג, והתבטא בכאב, כי ירושלים תבעה את כבודה, כיון שצפת וטבריה היו מאוכלסות ביהודים רבים וירושלים ננטשה. במשך שנים קבעו את יום כ"ד בטבת, יום רעש האדמה בצפת, כיום תענית.

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע ואת דבר התורה היומי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א | להרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

ניתן להקדיש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמות, לפרטים 08-8679897

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
18:06	17:28	16:13	ירושלים
18:02	17:30	16:28	ת"א אשדוד
17:59	17:27	16:16	חיפה
18:04	17:31	16:29	ב"ש

איש ואשה שזכו

איש וביתו באו

"איש וביתו באו" (א, א) ביתו - זו אשתו. מהר"מ אייזנשטט זצ"ל כתב בספרו 'זכרון יהודה' הנה איתא במדרש (שמו"ר) כי כל שבעים נפש עלו הם ונשיהם, כי זיווג יעקב לכולם נשים ואף חצרון וחמול [בני פרץ] שהיו בני שנה ושתיים זיווג להם נשים... והנה בודאי כי יעקב ראה ברוח קדשו כי צריך להיות לכל אחד משבעים נפש זיווגו קודם שיבאו למצרים... אמרו חז"ל (יבמות סב.) 'אמר רבי תנחום אמר רב חנילאי, כל אדם שאין לו אשה, שרוי בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה, בלא תורה, בלא חומה, בלא שלום, אפשר שראה יעקב אבינו שהסגולה הטובה ביותר כשמירה נגד משברי הגלות וההגנה הטובה ביותר מול הטומאה שבה, ובפרט הטומאה שהיתה במצרים, היא - לשאת אשה כשרה השומרת על בעלה כחומה בצורה.

לאור דברים אלו יש להוסיף, שאדם 'שיש לו אשה' אך אין שלום בביתו, ומחיצות של מריבה וכעס חוצצות תדיר בינו לבין אשתו, כל המעלות היקרות והנעלות שהאשה תורמת לחיי האדם - אינן קיימות... וכאשר אין טובה וברכה בבית, כאשר אין חומה בבית, מה יגן על יושבי הבית מפני הרוחות הרעות הסוערות בחוץ?! מה יגן אף על ילדיו מפני האוירה הקלוקלת שברחוב!?

חובה על כל איש ואשה להתאמץ להשיב את השלום לביתם. ולדאוג שהשלום ישכון בביתם קבע, בכך תבוא הברכה לביתם, ושוכניו ישכנו בו לבטח.

מעשה באדם שפגש זקן כבן שמונים, שאלו, 'כיצד זכית לאריכות ימים?', ענה לו הזקן 'איני יודע, אולי תשאל את אבי'. פנה האיש לביתו של האב הזקן, ואף הוא שלחו אל אביו הזקן ממנו. בפליאה גוברת, תר האורח אחר הסב הישיש, כשמצאו הציג את שאלתו 'במה הארכת ימים?'. ענה לו הישיש 'אענה לך על כך, אך לפני כן רואה אני שבאת מדרך ארוכה וברצוני לכבד אותך, מיד קרא לאשתו וביקש ממנה להביא אבטיח עבור האורח, מיהרה הזקנה למטבח ושבה כשבידה אבטיח. בדק הישיש את האבטיח וביקש ממנה שתביא אבטיח טוב יותר, לקחה האשה את האבטיח אל המטבח והגישה לבעלה אבטיח אחר. וכך חזר הדבר ונשנה עד שנשא האבטיח חן בעיני הישיש, התך ממנו והגישו לאורח ושאל 'כמה אבטיחים ראית שיש בביתך?'. השיב האורח - 'שלושה או ארבעה!'. אמר לו הזקן בבת שחוק 'יש בביתך רק אבטיח אחד! אך רציתי להראות לך כמה אתה אורח חשוב, ולכן ביקשתי מאשתי שתביא לי אבטיח טוב יותר. ואף על פי שהיא ידעה שיש לנו רק אבטיח אחד, היא לקחה את האבטיח מידי ושבה עם אותו אבטיח מהמטבח שוב ושוב מבלי לומר דבר - זהו סוד אריכות הימים! אם האיש והאשה משתדלים להיטיב האחד עם השני בכל עת, אם מתאמצים ליישר את כל ההדורים ולא מגיעים לכלל מריבה - נעשים חיים בבית, רגועים, שלווים ובטוחים...

ותחייך את הילדים

"הבה נתקממה לו" (י, א) הצדיק המוסמך רבי יאשיהו פינטו זצוק"ל כותב בספרו 'כסף נבחר' (דרוש ראשון לפרשת שמות) פרעה הרשע התחכם שלא להרוג את ישראל נגד רצונו של הקב"ה, וחשב בדעתו, שכיון שישראל ביטלו את מצוות מילה, כפי שדרשו חז"ל (שמו"ר א) 'כשמת יוסף הפרו ברית מילה אמרו נהיה כמצרים, וא"כ ודאי חפץ ה' להשמידם. ומתוך מחשבה זו גזר פרעה "אם בן הוא" - לפי שבלידת הבן הם עוברים על רצונו ית' כיון שאינם מלים אותו, לכן "והמתן אתו" - שזה ודאי גם רצונו של הקב"ה. "ואם בת הוא" - שאין בה עבירה על רצונו ית' "והחיה".

"ותיראן המילדת את האלהים" - אמרו המיילדות שעונש ביטול ברית מילה תלוי באביהם של הבנים, ואם אביו של הילד חטא, במה חטא הילד להמיתו שהרי הוא עדיין לא בר חיוב. ולכן, "ותחייך את הילדים" - שאין להם עוון בביטול מילתם. מכל מקום היו המיילדות חוששת להחיות את הבנים שמא מיתתם היא מרצונו יתברך, כיון שהם ערלים. ע"כ דרשו חז"ל (מ"ד א טו) קישטו עצמן (המיילדות) למעשה זקנו, זה אברהם. כמו שהקב"ה מעיד עליו "כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה". אמרו, אברהם אבינו ע"ה פתח לו פונדק והיה זן את העוברים ואת השבים בני אדם ערלים, ואנו לא דינו שאין לנו להאכילם, אלא להרוג אותם? אנו נחיה אותם!

ברמאות

ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בכה ותחמל עליו ותאמר מילדי העברים זה (ו, ב)

מניין ידעה בת פרעה שהתינוק הנמצא בתובה הוא "מילדי העברים"? ה'בן איש חי' בספרו 'עוד יוסף חי' (דרשות פ' ויגש) מביא סיפור על יהודי ארץ 'בעהמען' שיצאה עליהם פקודת גירוש, נתכנסו יהודי הארץ והחליטו לשלוח לשר הפנים שליח, שינסה לבטל את הגזירה. כשהגיע אותו שליח לפני השר נתן קולו בבכי עז מבלי יכולת לעצור, ובקול גדול זעק והתחנן על יהודי ארצו. נדהם השר מעוצמת קולו הגובר ושאל אותו 'מדוע תצעק בקול גדול כל כך?' השיבו השליח 'קולי מהול בקולות בכיותיהם של אחי היהודי הזועקים ומתחננים לבטל את רוע הגזירה!...

בדומה לכן ניתן לומר על פי הגמרא במסכת סוטה (יב:) על הפסוק **"ותראהו את הילד והנה נער בכה"** מצד אחד כתוב **"הילד"**, ומצד שני הכתוב קורא לו **"נער"**. אלא, שבאמת היה משה רבנו תינוק קטן בן שלושה חודשים, אך קול בכייתו היה נשמע כקול נער מבוגר בשנים. ונראה כי כששמעה בת פרעה את קול בכייתו של התינוק, השתוממה איך יתכן שקול בכייתו גבוה כקול בכייתו של נער, והבינה מכך כנראה הוא **"מילדי העברים"** הנאנקים תחת עבודה קשה, והוא זועק לא רק בשבילו אלא בשביל עמו, ולכן קולו גדול וחזק.

הלהרגני אתה אמר (ב, ד)

מביא רש"י את המדרש שהרגו בשם המפורש. מסופר על הצדיק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זצוק"ל בעל האוהב ישראל' שנפגש עם הרה"ק רבי ישראל מרוזין זצוק"ל שבא עם בנו בכורו כשהיה קטן - רבי שלום יוסף. היה זה בשבוע בו קראו בפרשת 'שמות'. שאל הרב מאפטא את הינוקא 'מה אתם לומדים? השיב לו הפעוט 'חומש עם רש"י'. שאל אותו הרב 'האם אתה זוכר

מה פירש רש"י בפסוק **"הלהרגני אתה אמר"**? נענה הילד ואמר 'מכאן שהרגו בשם המפורש'. המשיך הרב ושאלו 'אם כן, מדוע בפרשת וישלח כתוב (כ, ה) **"ויירא יעקב מאד ויצר לו"**, הרי היה יכול להורגו בשם המפורש? חייך הפעוט והשיב 'הרי בתחילת פרשת וארא כתוב (ו, א) **"ושמיה' לא נודעתי להם"** - מכאן שהאבות הקדושים לא ידעו את השם המפורש, לכן פחד יעקב אבינו...

וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבדה (ב, ט)

על פי פשוטו של מקרא מת מלך מצרים ממש. מקשים המפרשים, מדוע זעקו בני ישראל במיתת מלך מצרים? ביאר הרמב"ם כי מדרכם של כל הסובלים ממלך בליעל רשע להמתין ולצפות למותו, אך כאשר ראו שקם תחתיו מלך רע ומרשיע יותר מן הראשון, זעקו זעקת יאוש כי אבדה תקותם.

מבואר עוד בספר 'מנחה בלולה' כי המצרים ברשעותם מנעו מבני ישראל להתפלל ולזעוק אל ה', ולכן, כאשר מת מלך מצרים וכל המצרים היו בוכים ומספידים אותו, ניצלו בני ישראל את ההזדמנות לזעוק אל ה' ולבכות לפניו, במסווה של בכיה על מיתת המלך.

ויאמר אליו ה' מה זה בידך ויאמר מטה (ה, א)

מהיכן הגיע מטה זה לידו של משה רבנו, הרי על פי הכתוב לא היה בידו מטה כלל, ועוד כיצד החזיק משה רבנו בידו מטה בשעה שנגלה אליו בוראו ודיבר עימו?.. מחדש השפת אמת' כי אכן נראה על פי הפשט שלא היה ביד משה רבנו מטה כלל, אלא שברגע שאמר לו הקב"ה **"מה זה בידך"**, הזמין לו השי"ת מטה לידו. על פי זה מובן, מדוע היה צריך הקב"ה לומר לו **"ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האות"**, הרי ודאי שיקח איתו את המטה, כי אחרת כיצד יעשה את האותות? אלא שנתן לו השי"ת רשות לקחת את המטה הזה שנברא בנס, ולכן נקרא מטה זה **"מטה האלקים"** - כי ניתן לו מן השמים.

שלא שינו שמם

"ואלה שמות בני ישראל" (א,א) ספר שמות פותח במניין שמות בני ישראל, ללמדנו על גודל חשיבות השמות בעם ישראל. אמרו חז"ל (ברכות ז): **כי שמא גרים**, - שמו של אדם משפיע על מהותו ותכונותיו הפנימיות. מובא בכתבי האריז"ל (שער הגלגולים, הקדמה כג), שההורים זוכים לגילוי נפלא בשעה שהם קוראים שם לילד. ומכל מקום, יש להורים להציע את השם שעלה בדעתם בפני חכם, כי יש שבקוצר דעתם מקלקלים את אותיות הקודש של השם לצירוף רע הפוגע בכוחו ומזלו של הילד. אמרו חז"ל במדרש תנחומא (האזינו, אות ח), **'לעולם יבדוק אדם בשמות, לקרוא לבנו שם הראוי להיות צדיק, כי לפעמים השם גורם טוב, או גורם רע'**.

מובן אם כן, מדוע אין לקרוא לילד בשמות של רשעים, שעשויים להשפיע לרעה על טבע הילד. אמרו חז"ל (זמא ל"ח): מאי **'ושם רשעים ירקב'** (משלי יז)? אמר רבי אלעזר: רבניות תעלה בשמותן דלא מסקינן בשמיהו. ופירש"י: **לא יקרא אדם לבנו שם אדם רשע! בשו"ת הרמ"א (ס' מא)** כתוב, שכל ההקפדה שלא לקרות בשם רשעים, הוא דווקא שקורא ע"ש אותו שם שנקרא בו הרשע, אך שם המשותף לרבים שנקראים כן, אין לחוש בזה. מ"מ שם מפורסם של רשע כגון 'דואג' לא קוראים בשום אופן.

כמו"כ, נהגו שלא לקרוא בשמם של אנשים שמזלם רע - **'ריע מזליה'**, כגון מי שנהרג, או נפטר צעיר, או מי שמת בלא ילדים. מקור לעניין זה מופיע בספר **'ים של שלמה'** (גיטין פרק ד, ס"א), שכתב שנהגו לקרוא בשם ישעיה, ולא בשם ישעיהו, משום ששם ישעיהו 'ריע מזליה' כיון שנהרג. מכאן שאם צריכים לקרוא על שם מי שחוששים משום מזלו הרע, יש לעשות שינוי קל בשם, או לקרוא בשני שמות. בעל **'הקהילות יעקב'** (קריינא דאגרתא, ח"ב, מכתב קמט) כתב שמי שקורא בשם 'אברהם' על אבותיו, וחושש משום שהיה 'ריע מזליה', יכוון שאם ח"ו השם אינו במזל טוב, יהיה נקרא בשם 'אברהם' על שם אברהם אבינו, ובוזה שוב אין חשש.

המצרים רצו לשנות את שמותיהם של בני ישראל כשבאו מצרימה שנאמר **'הִקְהָה נְתַחֲמָהּ'** - חכמים הם להרע, עצתם היתה לעשות לישראל **'שינוי שם'** ולעקור מהם את השמות העבריים מבית אבא, ולתת להם תחתם שמות עכו"ם אשר שורשם מכוון ומרמז לעבודת אלילים וטומאה, אולם ישראל עמדו בנסיון זה ולא שינו את שמם, הן כלפי חוץ והן בינם לבין עצמם, ובכל עת השתמשו אך ורק בשמותיהם המקוריים אשר שורשם במקום קדוש ועליון, וזהו שאמרו חז"ל שזכות זו **'שלא שינו שמם'** עמדה להם להוציאם משעבוד לגאולה.

פניני דברי יאשיהו

גאולת הדיבור

'ויזעקו ותעל שונעתם אל האלקים מן העבדה' (ב, כג). ראשית צמיחת גאולת ישראל מכור הברזל במצרים, הייתה על ידי **התעוררות הדיבור**. כאשר עלה ביד בני ישראל **לזעוק** פעם אחת מעומוק נפשם אחר מאתיים ועשר שנות שעבוד, תיכף יצאו מעבדות לחרות ומשעבוד לגאולה. כתבו בספרים הק', כי כן הוא בכל צרה וצרה, כאשר חש אדם כי הדיבור שב אליו וביכולתו לעמוד בתפילה לפני הקדוש ברוך הוא על צרתו, אות הוא כי ישועתו קרובה לבוא. אך כאשר הצרה בעיצומה, אז גם להתפלל קשה מאוד.

בחינה נוספת ישנה **בגלות הדיבור**, והיא מה שבני אדם מכים חבריהם בשבט פיהם, **'שננו לשונם קמו' נחש חמת עכשוב תחת שפתיהם'** (תהלים קמ). **גאולת הדיבור** מגלות זו היא על ידי דיבורים חיים משובבי נפש, כי **'מענה רך ושיב חמה... לשון חכמים יטיב דעת'** (משלי טו, א). מעשה היה באיש נכבד ששלח את משרתו שנקרא בשם ברוך הירש לקנות לו פירות לחרוסת. התממהה המשרת ושב עם דמדומי חמה. התקצף עליו בעל הבית וקרא לו: בהמה! לא כלא המשרת את רוחו והשיב לבעל הבית: אתה! כעס בעל הבית וביקש לפטר אותו מתפקידו. באו שניהם אל השופט אשר היה בימים ההם והרצו טענותיהם. צווח המשרת: בעל הבית קרא לי בהמה! התחכם בעל הבית והשיב: ומה בכך? בהמ"ה ראשי תיבות: ב'רוך הירש מ'דוע ה'תממהה? ענה המשרת: ואילו אתה ראשי תיבות: א'גוויים ת'פוחים ה'באת! הנה כי כן בכוח הלשון ניתן לצאת מגלות הלשון ולתקן את מעללי הלשון הרעה שהרי **'מנות וחיים ביד לשון'** (משלי יח, כא).

רבי ניסים שלמה אלגאזי זצוק"ל - י"ט טבת ה'תמ"ב (1682)

העיר איזמיר, שהשפעתם גברה באותם הימים. רבי **יעקב ששפורטש** שהתגורר בעת ההיא באמסטרדם שלח לבקש את חוות דעתו בעניין, וכך כתב במכתבו **'החכם השלם, איש שהכל בו, שקול כרובה של סנהדרין, כמוהר"ר שלמה אלגאזי... עיניהם של ישראל תלויות למאמריכם ולהסכמתכם'**. אלא שמלחמתו לא היתה קלה, הוא סבל רבות מרדיפותיהם של הנוהים אחר התנועה המשיחית. בשנת ה'תכ"ה (1665) הגיע שבתי צבי לאיזמיר וצויה לבטל את הצום העשירי בטבת, כי לפי דברי הנביא יהפך יום זה בבוא המשיח לששון ושמחה. רבי שלמה נאלץ לברוח מהעיר משום שההמון רצה לשלוח בו יד להמיתו. רק לאחר ששמע שבתי צבי המיר את דתו חזר לאיזמיר. הרדיפות והטילטולים רופפו את בריאותו והוא נפל למשכב בחולי קשה, ולכן הוסיפו לו את השם ניסים.

בשנת ה'ת"ל עלה רבי ניסים שלמה בשנית לירושלים. שם נמנה בין חכמי ישיבת בית יעקב מיסודו של **רבי יעקב האגזי'**. בשנת ה'תל"ג התמנה רבי ניסים שלמה לאב"ד בירושלים, ונתפרסם כאיש קדוש בעל ניסים כפי שמעיד עליו החיד"א **'א הרב הגדול מהר"ש אלגאזי הזקן המלומד בניסים... ושמעתי מזקני נוראות על הרב' ב"ט טבת ה'תמ"ב (1682)** נפטר רבי ניסים שלמה אלגאזי, ונשמתו עלתה בסערה השמימיה. מנוחתו כבוד בהר הזיתים, זיע"א.

המקובל רבי ניסים שלמה אלגאזי זצוק"ל, נולד בברוסה שבטורקיה בשנת ה' ש"ע (1610 לערך), לאביו הצדיק **רבי אברהם** שהיה חכם וירא אלוקים. בשנותיו הראשונות למד מאביו הדגול. בהמשך ימי בחרותו עבר לעיר גליפולי שבטורקיה שם למד בישיבת הרבנים עם רבי **יוסף ששון ורבי מאיר די-בוטון זיע"א**, והצטיין בעמקות נפלאה וביכולת חקירה ודרישה. בערך בשנת שצ"ה כשסיים את חיבורו **'הליכות אלי'** גברה תשוקתו לציון והחליט להתיישב בירושלים, כפי שציין בסוף חיבורו (דף ע"ח) **'כשם שזיכיתי לקרוא הכללים האלה בשם "הליכות אלי" (תהלים סח), כן אזכה שיתקיים בי סוף הפסוק "מלכי בקדש" - שיזכני לעלות לעיר הקודש ציון...'** בשנת ה'ת"ש חזר רבי שלמה לאיזמיר, לשם הדפסת ספריו ונשאר שם זמן רב. במשך זמן שהותו שם, מינהו בני הקהילה לרב ואב"ד איזמיר וסביבותיה. רבי שלמה יסד באיזמיר בית מדרש, בין תלמידיו נמנה חתנו **רבי אהרון לפאפא - בעל 'בני אהרון'**, שנתמנה לאחר מכן לרבה של איזמיר. רבי שלמה הבקי והחריף, נחשב לאחד מגדולי הדרשנים, וספרים רבים יצאו תחת ידו בכל מקצועות התורה, את רשימת ספריו של רבי שלמה, פירט החיד"א בספרו **'שם הגדולים'**, ואף נתן בהם סימן שהם מצטרפים לשמו **'שלמה אלגאזי'**. רבי שלמה נלחם בעוז נגד התנועה המשיחית ובראשה שבתי צבי ליד

מאמר החכם

כל זמן שמצוי אצל עם ישראל כוחו של יוסף בקדושה, ובצניעות - אין כל רעה יכולה לבוא עליהם, אך כאשר חדלים לדעת את מידתו של יוסף בבחינת **'אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף'** - אזי מתרחשות כל הגזירות...

זכרתי לך הסד נעורייך

אחד מאנשי המפתח בממלכת אספמיה הלא היא ספרד, היה באגולו, איש חכם ומבריק שזרים של תהילה נקשרו לשמו. בתחילה, היה באגולו שר בצבא הממלכה, מסירותו לתפקיד, יושרו וכשרונו הרב, סייעו בידו לעלות עד לדרגת המשנה למלך, ויועצו הראשי. הוא מילא את תפקידו על הצד הטוב ביותר, על פי עצותיו החלה הכלכלה במדינה להתפתח כראוי, והמלך הכיר לו על כך טובה והרעיף עליו שבחים לרוב. אלא, שדבר סוד נשא באגולו בליבו, אף אחד מהסובבים אותו לא העלה בדעתו, כי המשנה למלך נמנה על האנוסים בספרד, ושומר על יהדותו בסתר...

ויהי היום ובאגולו נפל למשכב, מצבו התדרדר מיום עד שנואשו רופאי הממלכה מחיו. מיד הזמינו את הכומר לומר וידוי עם החולה הגוסס. יצאו כל היושבים בחדר והותירו אותם לבדם, בראות באגולו את הכומר, היסב פניו אל הקיר וגילה התנגדות לבואו. אך הכומר לא ויתר הוא ניגש אל החולה ולחש באזניו דבר מה... כששמע באגולו את הלחש התמלא גופו זיעה ודמעות רותחות זלגו מעיניו, וכך המשיך הכומר לומר עימו את הוידוי ויצא מחדרו. כששבו הרופאים אל חדר החולה, נוכחו לראות כי חלה הטבה במצבו, ושלווה לבשר למלך שיועצו האהוב, המשנה למלך - באגולו, מראה סימני התאוששות. שמו המלך שמחה גדולה והורה לשלוח את באגולו לכפר מרוחק עד שיבריא גופו ויחזור לאיתנו.

באחד הימים שלח באגולו לקרוא לכומר שהזמינו לפניו בעת מחלתו. הוא קיבל את פניו של הכומר בסבר פנים יפות, אירח אותו בחדרו ופתח עימו בשיחה. לפתע פנה באגולו אל הכומר ואמר לו 'ידידי, בשעה ששכבתי גוסס בחדר משכבי, נדמה לי כי לחשת באזני דבר מה שגרם לרפואתי, אבקש ממך להשמיעני שוב את אותו הלחש...' פני הכומר החליפו גווים, בהלה אחזה בו. כשראה באגולו את הפחד המרצד בעיניו של הכומר מיהר להרגיעו, הוא קם ממקומו, פתח את הארון הניצב בחדרו, ואמר לו 'יודע אני כי לחשת באזני את הפסוק 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד', אך אל תירא...' - באומרו כך, הוציא מעם הארון את הטלית והתפילין והראה לכומר. כשראה הכומר את הטלית והתפילין נתמלאו עיניו דמעות, וכך נפלו איש על צוואר רעהו ובכו חרישית.

'ביצד הרגשת' - שאל באגולו את הכומר - 'כי יהודי אני?!'. החל הכומר לספר את סיפורו כשהתייפחות נרגשת מלווה את דבריו 'יהודי אני, ממשפחת הליויים ושמי גרשון, בשעה שנודע לי עם רצונם של האינקוויזטורים לקחתני

דבריו של הכומר עוררו בליבו של באגולו התפעלות והתרגשות והוא סיפר את חלקו 'אמות, כי אני ממשפחת הכהנים, ושמי דוד. כבר זמן רב בא אלי אבי בחלום ומבקש ממני להוציא את עצמותי ממקום קבורתו בין הגויים, אך לא ידעתי כיצד להביא את בקשתו לידי מעשה. הרצון לבצע את בקשתו של אבי הטרידני והפילני למשכב, כשעמדתי על סף המוות ביקשתי לקרוא לפחות 'שמע ישראל' אולם המילים נשכחו ממני. לפליאתי הרבה, חדרו המילים הקדושות האלו לאזני והשיבו את נפשי... אנא עזור לי לקיים את בקשתו של אבי!'

הכומר הציע לדוד באגולו לנצל את מחלתו הקשה שפקדה אותו ולבקש מהמלך לשחררו מתפקידיו, וכך לאחר זמן לבקש מהמלך למען בריאותו להפליג בספינה על פני הים, ולבחור בו בכומר כמלווה. וכך ימצאו עילה לברוח מספרד, סיים הכומר את הצעתו ואמר 'ואת עניין עצמות אביך הנח לי!...' המלך שהעריך את באגולו על כל מסירותו ופועלו הרב, לא סירב לבקשותיו. הכומר מצידו הוציא את עצמות האב ממתחם הכנסייה שהיה באחריותו, בתואנות שונות והכין אותם במזוודה מיוחדת. כעבור זמן זכו דוד כהן-באגולו וגרשון לוי להוציא את תוכניתם הנועזת אל הפועל, ויצאו מספרד. לאחר ינדודים הגיעו השניים לארץ הקודש. בבואם לירושלים עיר הקודש ערכו סעודת הודיה גדולה לכל חכמי ירושלים בהודאה לבורא עולם שהצילם מאויביהם, ובהתרגשות רבה סיפרו למשתתפים את סיפור גאולתם המרגש.

מגדלים נטויים בעולם

מהם נמצאים בעיר פיזה! **בבריטניה** מצויים **כתריסר** מגדלים נטויים עתיקים, ויש שטווענים שאף מגדל ה'ביג בן' שבלונדון מתחיל להראות סימני נטיה... **בהולנד** קיימים **ארבעה** **מגדלים נטויים** אחד מהם הוא **מגדל ואלפרידוס** בעיר בדם. גובהו מתנשא ל-35 מטרים, זווית נטייתו 2.61 מטר. לו היה המגדל ההולנדי גבוה כמו מגדל פיזה, הנטייה שלו היתה גדולה יותר בשישה סנטימטרים. **חמישה** **מגדלים נטויים קיימים בגרמניה**, אחד מהם ניצב בכפר **זורהאוזן** שבצפון גרמניה המגדל נוטה בזווית של 5.19 מעלות. מגדל נטוי נוסף הנקרא **סנט מאוריציס** נמצא בעיירה **השווייצרית סנט מוריץ** ומתנשא לגובה 33 מטרים, זווית הנטייה שלו היא 5.4 מעלות והוא סגור לציבור. מלבד היותו נטוי, המגדל ניצב על קרקע הנמצאת בתזוזה, כך שאחת לכמה שנים נדרשים מנופים ליישרו. מגדל **סימביקה** שבעיירה **קאזאן** שברוסיה נוטה על צידו בכמעט 2 מטרים והוא אחד מתוך **חמישה מגדלים נטויים הקיימים ברוסיה**. מגדלים נטויים נוספים קיימים אף בפולין, ברומניה, במלזיה, באירן, בקנדה, ואף בארה"ב.

כיום, מתכננים אדריכלים במתכוון מבנים נטויים בזווית שונות. **המגדל הנטוי ביותר בעולם** שנבנה כך במכוון הוא מגדל **'קפיטל גייט'** הנמצא באבו דאבי ומתנשא לגובה של **160 מטרים**, זווית הנטייה שלו היא **18 מעלות** - כמעט פי חמישה מהמגדל הנטוי של פיזה.

"וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפָרְעָה אֵת פֶּתֶחַ וְאֵת רַעְמֶסֶס" (א, יא) דרשו חז"ל (מדרש הגדול) **"אֵת פֶּתֶחַ"** שכל מה שהיו בונים היה פי תהום עולה ובולעו. **"וְאֵת רַעְמֶסֶס"** שכל מה שהיו בונים היה מתמסמס. המצרים היו יודעים את טיבה של האדמה באותם מקומות, שלא התאימה לנשיאת מבנים כבדים, והמבנים שקעו בה באופן תמידי, ובכל זאת רצו שיבנו שם את ערי המסכנות, בכדי לשעבד את בני ישראל.

ברחבי העולם פזורים מגדלים בגבהים שונים, שנבנו בתכנון כושל על אדמה רכה או חולית, כתוצאה מכך שקעו מגדלים אלו אל תוך הקרקע והם עומדים באופן נטוי ומעורר השתאות. **המגדל הנטוי המפורסם ביותר בעולם** - הוא **מגדל פיזה שבצפון איטליה** שהוקם על קרקע בלתי יציבה המורכבת מחול וטיט. גובהו **58 מטר** בצד הגבוה, **55 מטר** בצד הנמוך. הנטייה של המגדל בפיזה, החלה כבר בשנים הראשונות לבנייתו בשנת 1173, עם סיומה של הקומה השלישית החל המגדל לנטות לכיוון צפון. העבודות נעצרו לטובת חיזוק הקרקע, ונמשכו רק כעבור מאה שנים. לפני כעשור, כשהבחינו שקצב נטייתו של המגדל עלה ל-1.2 מ"מ לשנה, זווית הנטייה שלו עולה על **4.5 מעלות**, החלו בעבודות לייצוב יסודות המגדל. כיום, זווית הנטייה של מגדל פיזה הינה **3.97 מעלות**. מעניין לגלות שבאיטליה קיימים **תשעה** **מגדלים נטויים** ושניים